

України з використанням SWOT-аналізу / М.З. Згуровський, К.В. Переверза // Системні дослідження та інформаційні технології. – 2009. - № 2. – С. 7-17 3. Кононов Д.А. Сценарний аналіз динаміки поведінки соціально-економічних систем / Д.А. Кононов, С.А. Косяченко, В.В. Кульба // [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://www.econ.asu.ru/old/sborn/finmath2001/pdf/1.pdf> 4. Ястребова А.С. Моделирование процесса выравнивания диспропорций развития региональных систем с использованием налоговых рычагов / А.С. Ястребова, О.В. Никифорова, Л.А. Чаговец // Проблемы економіки. – 2012. – № 2. – С. 58 – 62. 5. Современные подходы к моделированию сложных социально-экономических систем / Под ред. В.С. Пономаренко, Т.С. Клебановой, Н.А. Кизима. – Х.: ФЛП Александрова К.М., ИД «ИНЖЭК», 2011, 280 с.

Гуца І.О.,
к.е.н., в.о. доцента кафедри економічної теорії НУБіП України,
м.Київ, Україна

СУЧАСНІ ПІДХОДИ ЩОДО ВИЗНАЧЕННЯ КОНКУРЕНТНИХ ПЕРЕВАГ КРАЇНИ

Щодо визначення сутності конкурентних переваг (конкурентоспроможності) країни існує безліч підходів як на теорії, так і на практиці. Незважаючи на це, не можна вважати вирішеним питання щодо конкурентоспроможності. Це стосується, насамперед, визначення причин і умов конкурентоспроможності. Будь-яка компанія, що досягла лідерства в світовому господарстві, має свою стратегію, свої характерні риси та умови господарювання. Однак існують загальні принципи, що призводять до успіху багато компаній, незалежно від країни і галузі. Тому, за М.Портером [2, 3], поставимо питання щодо загальних умов створення конкурентних переваг компаній-лідерів. До них відносяться [5]:

1. Створення факторів виробництва, необхідних для забезпечення конкурентної переваги. Особливістю сучасного етапу є те, що на відміну від постановки питання щодо наявності факторів (класична теорія) актуальним і необхідним є створення факторів - тобто кожна країна має можливість активно впливати на процес забезпечення факторами виробництва. І мова йде, перш за все, про спеціалізовані фактори, що утворюють конкурентні переваги - робоча сила певної кваліфікації, науково-технічна база, нові технології тощо. Базові ж фактори не забезпечують переваги в наукоємних галузях, які і дозволяють бути лідерами в світовій економіці. Створені чинники, в силу своєї спеціалізації, не можуть відноситися до економіки в цілому, вони мають вузькогалузеву належність.

2. Особливості внутрішнього попиту. Припустимо, що глобалізація конкуренції зменшує значення внутрішнього попиту для виробника. Однак, практика свідчить про зворотне. Гіпотеза переважного попиту Ліндера продовжує зберігати свою актуальність. Саме внутрішній попит забезпечує виробника ранніми і найбільш ясними уявленнями щодо виникаючих потреб, стимулює впровадженні інновацій і допомагає створювати конкурентні переваги [1, 4]. Смаки і традиції внутрішнього споживача потім експортуються за допомогою засобів масової інформації, через навчання іноземців, за допомогою політичного впливу і за допомогою діяльності за кордоном своїх громадян і компаній.

3. Наявність або відсутність в даній країні галузей-постачальників або інших супутніх галузей, конкурентоспроможних на світовому рівні. Постачальники та споживачі, які розташовані один біля одного, отримують можливість впливати на результати виробництва, забезпечувати швидкий і постійний потік інформації, постійно обмінюватися ідеями та інноваціями. Але це не означає, що країна повинна бути конкурентоспроможна у всіх галузях, що забезпечують поставки, тобто компанії можуть використовувати імпорتنі поставки і технології.

4. Існуючі в країні умови створення, організації та управління компаніями, а також характер внутрішньої конкуренції. Жодна з існуючих систем управління не є універсальною. Конкурентоспроможність у певній галузі стає результатом злиття практики управління з особливостями виробництва в даній галузі. Велику роль відіграє також наявність потужних місцевих конкурентів. Конкуренція на внутрішньому ринку надає стимулюючий вплив на всі вище перераховані елементи формування конкурентоспроможної галузі.

Створення необхідних умов конкурентоспроможної галузі не може бути справою лише ринкових процесів. Багато що залежить від того, які цілі економічного розвитку переслідують державні структури, які цінності ставляться державною політикою, які галузі є найбільш

сприятливими для вкладення в них капітальних і людських ресурсів. Успіхи, які досягаються країною, значно залежать від освіти і працевлаштування її талановитих представників. Останнє має як галузеву, так і територіальну визначеність. Географічне розміщення та концентрація відіграють величезну роль, посилюючи внутрішню конкуренцію, спеціалізуючи ресурси і сприяючи їх найбільш продуктивному використанню, і тим самим, створюючи можливість для глобальної зовнішньої економіки.

Література: 1. Линдерт П. Экономика мирохозяйственных связей: пер. с англ. / общ. ред. и предисл. О. В. Ивановой. - М.: Прогресс, 1992.- 520 с. 2. Портер М. Конкурентные преимущества стран. - Конкуренция. М.: Вильямс, 2003. С. 162. 3. Портер М. Международная конкуренция. Конкурентные преимущества стран. М., 1993. С. 24 4. Linder S.B. An Essay on Trade and Transformation. New York: John Wiley and Sons, 1961 5. Porter Michael E. The competitive advantage of nations. N.-Y., 1990. P. 25.

*Дишлюк С.М.,
кафедра бухгалтерського обліку та аудиту НУС,
м. Умань, Україна*

ЕКОЛОГО–ЕКОНОМІЧНЕ ОБГРУНТУВАННЯ ВИРОБНИЦТВА РІПАКУ

Стратегія ведення сільськогосподарського виробництва в умовах ринкових відносин, де земля є одним із основних факторів вкладення коштів з метою отримання прибутку, передбачає визначення пріоритетності напрямів господарювання. В рослинництві такими напрямками є вибір культур, вирощування яких дає можливість отримувати максимальну віддачу від вкладених коштів, за умови збереження земельних ресурсів від деградації.

Сьогодні ріпак є високоліквідною сільськогосподарською культурою в аграрному виробництві. За даними Держстату України у 2011 році рентабельність виробництва ріпаку у сільськогосподарських підприємствах становила 32,1 % при 1750 грн. прибутку на 1 га зібраної площі. Тоді як рентабельність національного сільськогосподарського виробництва в цілому склала 27,0 %; рентабельність виробництва зернових та зернобобових культур становила 26,1 %, а прибуток на 1 га зібраної площі досяг 1100 грн. З 2004 по 2011 роки за рівнем рентабельності виробництва серед основних олійних культур України ріпак був лідером, інші 4 роки – посідав соняшник, окрім того, це є дві найприбутковіші сільгоспкультури національного землеробства.

Ріпак є одним із кращих попередників для більшості сільськогосподарських культур, особливо для озимої пшениці. Вирощування зернових культур після ріпаку забезпечує приріст врожаю 4-8 ц /га та зниження виробничих витрат на 130-150 євро/га, що фактично без додаткових вкладень підвищує ефективність всієї галузі рослинництва [2]. Озимий ріпак займає одне із чільних місць серед культур-попередників з найбільшою тривалістю періоду, який залишається сільгоспвиробнику від збирання до сівби. Крім цього завдяки раннім строкам збирання врожаю дозволяє виробнику одержати «ранні» кошти для ведення подальшої господарської діяльності.

Висока поглинаюча здатність потужної кореневої системи культури, зменшують ризики вимивання шкідливих для людського організму нітратів і забруднення ними підземних та поверхневих вод [2]. Мінералізовані після вегетації кореневі рештки ріпаку утворюють так званий біологічний дренаж, та придатний частково повертати органіку в ґрунт, підвищуючи його родючість. Використання ріпаку у сидератних посівах підвищує продуктивність сівозміни на 20 %. Ефективністю заорювання зеленої маси ріпаку еквівалентне внесенню 20 т/га органічних добрив [1]. Щільний листовий покрив ріпаку пропускає на поверхню ґрунту лише 9 % сонячного світла, та пригнічуючи ріст бур'янів, з однієї сторони надає можливість товаровиробнику заощаджувати фінансові ресурси на придбанні дорогих гербіцидів, з іншого – знижується дія негативного екологічного навантаження від застосування хімічних засобів захисту рослин, щільність листового покриву захищає ґрунт від непродуктивного випаровування води, запобігає розвитку водної і вітрової ерозії. Натомість науковці пропонують застосувати здатність накопичування важких металів та радіонуклідів у стеблах ріпаку для рекультивації радіоактивно забруднених земель Чорнобильської зони. Посіви ріпаку можуть виконувати функцію «зелених легень». Один гектар посіву ріпаку озимого виділяє 10,6 млн. л кисню, та ставить цю культуру на друге місце після цукрових буряків – 15 млн. л, при тому що гектар лісу виділяє лише 4 млн. л кисню [2;5].